

1. ΚΕΙΜΕΝΟ

Βιτσέντζου Κορνάρου: “Ερωτόκριτος”

β. [Ἦρθεν ἡ ὥρα καὶ ὁ καιρὸς] (στίχοι 767-818)

(Κ.Ν.Λ. Α΄ Λυκείου, σσ. 80-82)

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

2.1. Παραδείγματα ερωτήσεων ελεύθερης ανάπτυξης

1. Σε ποιο μέρος του “Ερωτόκριτου” ανήκει το εξεταζόμενο απόσπασμα; Πώς συνδέεται αυτό με την υπόθεση του έργου;
2. α) Τι δηλώνει ο υπότιτλος της ενότητας [Ἦρθεν ἡ ὥρα καὶ ὁ καιρὸς];
β) Για ποιο θέμα προειδοποιεί ο ποιητής με τη φράση αυτή;
3. Τι θα αποτελέσει την κορύφωση του έργου; Πώς προετοιμάζεται από τον ποιητή στο απόσπασμα;
4. Στους στίχους 3-24 ο ποιητής περιγράφει τη φύση. Σε ποια χρονική στιγμή την περιγράφει και με ποιους εκφραστικούς τρόπους;
5. Ποιοι είναι οι κεντρικοί άξονες γύρω από τους οποίους περιστρέφονται οι εικόνες του αποσπάσματος;
6. Αφού εντοπίσετε στους στίχους 17-22 τα αντιθετικά ζεύγη, να επισημάνετε τι αντιπαραβάλλεται σ’ αυτά.
7. Ποιο είναι το περιεχόμενο των στίχων 23-24; Ποια σχήματα λόγου επισημαίνετε στους στίχους αυτούς;
8. α) Ποια θέση κατέχει η Αρετούσα στην ενότητα; Πώς γίνεται αισθητή η θέση αυτή;
β) Ποια σημασία έχει η επιλογή του συγκεκριμένου ονόματος;
9. α) Πώς συσχετίζεται ο χώρος στον οποίο βρίσκεται η Αρετούσα (φυλακή) με αυτόν που περιγράφεται στην πρώτη ενότητα (φύση);
β) Ποιο μοτίβο συνδέει τους δύο χώρους;
10. Πώς ερμηνεύει η νένα το πέταγμα των πουλιών μέσα στη φυλακή;
11. α) Ποιες απόψεις της εποχής εκφράζει η νένα;
β) Ποια αρετή τη διακρίνει;
γ) Ποια είναι η σχέση της με την Αρετούσα;

12. Με ποια επιχειρήματα προσπαθεί η νένα να πείσει την Αρετούσα να δεχτεί το γάμο με τον ξένο σωτήρα της πατρίδας της;
13. Ο Κοραής αποκάλεσε τον Κορνάρο “*Όμηρο της χυδαικής φιλολογίας*” (δηλαδή της λαϊκής φιλολογίας).
 - α) Μπορείτε να εντοπίσετε τεχνικές της ομηρικής ποίησης στην ενότητα;
 - β) Ποιος είναι ο ρόλος τους στο απόσπασμα;

2.2. Παραδείγματα ερωτήσεων σύντομης απάντησης

1. Να αποδώσετε περιληπτικά τα γεγονότα που προηγούνται του συγκεκριμένου αποσπάσματος.
2. Από ποιες ενότητες αποτελείται το εξεταζόμενο απόσπασμα; Ποια είναι τα θέματα της καθεμιάς;
3. α) Ποια είναι τα πρόσωπα της συγκεκριμένης ενότητας;
β) Ποιών άλλων προσώπων η παρουσία υπονοείται και ποια η σχέση τους με τους ήρωες του αποσπάσματος;
4. Ποιος κατευθύνει τη δράση στη συγκεκριμένη ενότητα;
5. Ποιο γεγονός αναμένεται να συμβάλει στη λύση του έργου; Ποιες εικόνες του αποσπάσματος την προετοιμάζουν;

2.3. Συνδυασμός ερωτήσεων σύντομης απάντησης και ελεύθερης ανάπτυξης

1. α) Να διακρίνετε τις επιμέρους εικόνες στην περιγραφή της φύσης.
β) Να βρείτε τις μεταφορές και προσωποποιήσεις και να τις αξιολογήσετε.
2. Ποιοι γλωσσικοί ιδιοματισμοί υπάρχουν στο απόσπασμα; Να τους εντοπίσετε και να εξηγήσετε την προέλευση τους.
3. Ποιες λαϊκές αντιλήψεις ανιχνεύονται στο απόσπασμα; Ποιο πρόσωπο τις εκφράζει; Πώς δικαιολογούνται;
4. Πού, κατά τη γνώμη σας, υπάρχει στο απόσπασμα η κορύφωση της δράσης; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
5. Ο Γιώργος Σεφέρης και ο Κ. Θ. Δημαράς¹ συμφωνούν ότι το απόσπασμα αυτό είναι κορυφαία εκδήλωση του καθαρού λυρισμού και της μορφικής τελειότητας. Συμφωνείτε με τις απόψεις τους; Να δικαιολογήσετε τη γνώμη σας.

¹ Ο πρώτος στις *Δοκιμές* (σ. 239) και ο δεύτερος στην *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, εκδ. ΙΚΑΡΟΣ, 1965, σ. 85.

2.4. Παραδείγματα ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου

2.4.1. Ερωτήσεις του τύπου “σωστό-λάθος”

Βάλτε ένα X στο αντίστοιχο τετραγωνάκι, αν νομίζετε ότι το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων είναι σωστό ή λανθασμένο.

	Σωστό	Λάθος
1. Οι δύο πρώτοι στίχοι του αποσπάσματος προετοιμάζουν την αποκάλυψη της ταυτότητας του Ερωτόκριτου.	☐	☐
2. Στο απόσπασμα η παραμάνα γνωρίζει ότι ο ξένος είναι ο Ερωτόκριτος.	☐	☐
3. Η αισιόδοξη περιγραφή της φύσης προαναγγέλλει την επικείμενη ευτυχία των ηρώων.	☐	☐
4. Η ερμηνεία που δίνει η νένα στο πέταγμα των πουλιών είναι λογικά και συναισθηματικά αδικαιολόγητη.	☐	☐

2.4.2. Ερώτηση πολλαπλής επιλογής

Βάλτε σε κύκλο το γράμμα της απάντησης που θεωρείτε σωστή.

1. Το έργο “Ερωτόκριτος” του Βιτσέντζου Κορνάρου είναι:
 - α) τραγωδία
 - β) κρητική φαρσοκωμωδία
 - γ) θρησκευτικό δράμα
 - δ) έμμετρο μυθιστόρημα.

2.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ελεύθερης ανάπτυξης

1. Α. Βάλτε ένα X στο αντίστοιχο τετραγωνάκι, αν νομίζετε ότι το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων είναι σωστό ή λανθασμένο.

	Σωστό	Λάθος
α) Το απόσπασμα διαπνέεται από λυρισμό.	☐	☐
β) Ο ποιητής χρησιμοποιεί την “ειρωνεία” ως στοιχείο πλοκής.	☐	☐
γ) Η νένα εκφράζει πρωτοποριακές για την εποχή της απόψεις.	☐	☐
δ) Οι συμβουλές της νένας δείχνουν την οργή της για το πείσμα της Αρετούσας.	☐	☐

- B. Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας “σωστό-λάθος” στις περιπτώσεις (β) και (δ).

3. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

1. Ποια στοιχεία του λαϊκού παραμυθιού ή και των λαϊκών παραδόσεων διακρίνετε στο εξεταζόμενο απόσπασμα του Ερωτόκριτου;
2. Να βρείτε μελοποιημένα αποσπάσματα από τον “Ερωτόκριτο” και να τα παρουσιάσετε στην τάξη σας.²
3. Να καταγράψετε ομοιότητες και διαφορές του “Ερωτόκριτου” με τα ακριτικά δημοτικά τραγούδια και τις παραλογές που εξετάσατε.³
4. Να μελετήσετε το απόσπασμα από το δοκίμιο του Γ. Σεφέρη “Ερωτόκριτος” (Κ.Ν.Λ. Α΄ Λυκείου, σσ. 189-193) και να απαντήσετε στο ερώτημα που ο ίδιος θέτει: “τι βλέπει στο ποίημα ο ποιητής του *Ερωτόκριτου*”;

4. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Αφού μελετήσετε το ποίημα του Δ. Σολωμού με τον τίτλο “Η μέρα της Λαμπρής”, τμήμα από το ανολοκλήρωτο έργο του “Λάμπρος”⁴:

*“Καθαρότατον ήλιο επρομηνούσε
της αυγής το δροσάτο ύστερο αστέρι,
σύγνεφο καταχνιά, δεν απερνούσε,
τ’ ουρανού σε κανένα από τα μέρη.
Και από κει κινημένο αργοφυσούσε
τόσο γλυκό στο πρόσωπο τ’ αέρι,
που λες και λει μες στις καρδιάς τα φύλλα
γλυκιά η ζωή κι ο θάνατος μαυρίλα”*

και το δοκίμιο του Γ. Σεφέρη “Ερωτόκριτος”, ιδιαίτερα τη σελίδα 193⁵, να εξετάσετε τους τομείς στους οποίους επηρέασε ο “Ερωτόκριτος” το Διονύσιο Σολωμό (στίχο, γλώσσα, εικόνες).

² α) “Ερωτόκριτος”, δίσκος με επιλεγμένα αποσπάσματα μελοποιημένα από τον Ν. Μαμαγκάκη.
β) “Ερωτόκριτος”, δίσκος του Μ. Καρπουζάκη

γ) “Τα πάθη του Ερωτόκριτου”, δίσκος του Κ. Γαραφαλάκη.

³ Βλ. Κ.Ν.Λ. Α΄ Λυκείου, σσ. 17 - 20 και 24 - 28.

⁴ Βλ. Κ.Ν.Λ. Β΄ Γυμνασίου, σ. 139.

⁵ Βλ. Κ.Ν.Λ. Β΄ Λυκείου, σσ. 189-193.

2. Ο “Ερωτόκριτος” είναι από τα χαρακτηριστικά παραδείγματα ενός έργου της έντεχνης λογοτεχνίας που αφομοιώθηκε από το λαό και έγινε σχεδόν δημοτικό τραγούδι. Αφού μελετήσετε το απόσπασμα από το δοκίμιο του Γ. Σεφέρη: “*Η γλώσσα του Ερωτόκριτου*”⁶, να ερευνησετε σε τι οφείλεται η πλατιά αποδοχή του έργου από το λαό και η βαθιά του επίδραση σ’ αυτόν.
3. Αφού μελετήσετε ολόκληρη τη σκηνή της δοκιμασίας στην οποία υποβάλλει ο Ερωτόκριτος την αγαπημένη του και με το δεδομένο ότι το μοτίβο της δοκιμασίας και της αναγνώρισης είναι γνωστό από την ομηρική ποίηση και το δημοτικό τραγούδι, να συγκρίνετε τη δοκιμασία και την αναγνώριση Ερωτόκριτου - Αρετούσας:
 - α) με την αναγνώριση του Οδυσσέα από την Πηνελόπη στην *Οδύσσεια* και
 - β) με την αναγνώριση της γυναίκας του ξενιτεμένου στο δημοτικό τραγούδι “Ο γυρισμός του ξενιτεμένου”.
4. Να μελετήσετε τη “Θυσία του Αβραάμ”⁷ του Βιτσέντζου Κορνάρου και να συνθέσετε εργασία σχετικά με την υπόθεση του έργου, το περιεχόμενο του αποσπάσματος και την ψυχολογική απεικόνιση των προσώπων. Να συγκρίνετε το έργο αυτό με τον “Ερωτόκριτο” ως προς τα παραπάνω θέματα.
5. Να διαβάσετε ολόκληρο το δοκίμιο του Γ. Σεφέρη “Ερωτόκριτος”⁸ και να το παρουσιάσετε αξιολογώντας το.

⁶ Βλ. Κ.Ν.Λ. Α΄ Λυκείου, σσ. 189-193.

⁷ Βλ. Κ.Ν.Λ. Α΄ Λυκείου, σσ. 71-74.

⁸ Βλ. *Δοκίμες*, πρώτος τόμος, εκδ. ΙΚΑΡΟΣ 1974, 1981, σσ. 268-319.

5. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κριτήριο για ωριαία γραπτή δοκιμασία

(45 λεπτά)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

ΤΑΞΗ ΤΜΗΜΑ

ΜΑΘΗΜΑ: Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Βιτσέντζου Κορνάρου: “Ερωτόκριτος”

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ:

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Τι δηλώνει ο ποιητής στους δύο πρώτους στίχους του αποσπάσματος;

.....
.....

Μονάδες 4

2. α) Πώς λειτουργεί το “μοτίβο των πουλιών” στο εξεταζόμενο απόσπασμα;
β) Πώς συσχετίζεται το μοτίβο αυτό με τη συμβουλευτική ρήση της νένας;

.....
.....

Μονάδες 6

3. α) Πώς κρίνετε τις σκέψεις της νένας;
β) Πώς την χαρακτηρίζετε;

.....
.....

Μονάδες 4

4. α) Ποιες είναι οι ενότητες του αποσπάσματος και ποιο το θέμα καθεμιάς;
β) Τι σας συγκίνησε περισσότερο στο εξεταζόμενο απόσπασμα;

.....
.....

Μονάδες 6